

Biskopssynoden om familjen – kollegialitet på bred nivå, eller?

Föredrag tisdag 2 december 2014

För en hel del år sedan, när biskop Hubertus Brandenburg var i tjänst i vårt stift kom han på en fantastisk benämning för att tala om vad en familj kunde vara och som inte begränsade den till vår tids västerländska kärnfamilj. Utmaningen som vi stod inför i Sverige var om vi kunde ge asyl till unga vuxna, som råkade vara över 18 år, eller till gamla föräldrar, som råkat bli kvar i en förtryckande diktatur. Landet som det då gällde var Iran. Bland de unga fanns flera homosexuella som sökte politisk asyl på grund av deras sexuella läggning. De flesta hade en familjeanknytning i Sverige, men de fick avslag eftersom de inte var barn i lagens mening, det vill säga under 18 år, och alltså inte ansågs stå i ett beroendeförhållande till sina föräldrar. Biskop Brandenburg myntade då begreppet hushållsgemenskap i syfte att vidga familjebegreppet och beroendeförhållandena. Det antogs aldrig men uttrycker en grundläggande katolsk tanke om familjen, nämligen människor som lever i ett ömsesidigt beroendeförhållande till varandra. Definitionen på en familj i katolsk sociallära är *communio personarum*, en personernas gemenskap, en gemenskap av relationer.¹

När den tredje extraordinära biskopssynoden annonserades med temat ”Pastorala utmaningar för familjen ifråga om evangelisation” och som ägde rum 5 – 19 oktober i år, så blev den snabbt omtalad som bara ”familjesynoden”. Det skulle handla om familjen och underförstått handlade det om ett slags familj, den lilla kärnfamiljen om mamma, pappa, barn med undertexten den katolska idealfamiljen. Det var förmodligen varken påvens eller hans närmaste rådgivares avsikt att snäva in begreppet, men av flera olika skäl blev det så. En pådrivande faktor i det här avseendet är de mycket konservativa och kapitalstarka katolska rörelserna i USA som försöker sprida ett amerikanskt familjeideal i katolska kyrkans namn.

I vår tid har ikoner, eller oftast dåliga konstverk, skapats föreställande den så kallade heliga familjen, Maria, Josef och Jesusbarnet. Det är inte bara dålig konst, det är dålig historieskrivning, dålig bibelvetenskap, dålig katolsk tradition och dålig teologi. Den så kallade kärnfamiljen är en sen 1800-talskonstruktion, en följd av urbanisering och hårdför industrialisering. Möjligen kan man också tala om att det är individualism och materialism som skapat kärnfamiljen, vilket borde få den katolska hierarkin att tänka några varv till innan man lanserar denna minigemenskap som en enda allena rådande förebild. Typiskt nog är det i Nordamerika och Europa som den här familjeformen dominerar även om vi

¹ Compendium § 244

också varit fina på att exportera denna gemenskapsform till andra delar av världen.

Ingen människa skulle ha drömt om en så bräcklig hushållsgemenskap i Israel / Palestina på Jesu tid, de skulle snabbt ha dukat under av umbäranden och svält. Hur Jesu egen familj faktiskt såg ut vet vi egentligen ingenting om. Evangelisternas skildringar kan möjligen antyda ett eller annat, men deras avsikt var aldrig att återge en dokumentär historia i vår mening. Det omvittnas att Jesus hade bröder och systrar, vilket en del bibelforskare har tolkat som kusiner, men hur vi än vill tolka det så antyds att de växte upp i en och samma familjegemenskap. I medeltida konst avbildas ofta Marias mor Anna tillsammans med Maria och Jesusbarnet. Ibland finns även Joakim och Josef med och i vissa konstverk kan vi se hela släkten med Sakarias, Elisabeth och Johannes. Ett livslångt äktenskap, i alla fall ur juridisk synpunkt, och bland lite mer välsituerade människor under tidig medeltid varade kanske i tio till tjugo år i bästa fall. Kvinnorna dog i barnsäng och männen i krig och därför var man tvungen att ofta ingå nya äktenskap under sin livstid. Medellivslängden var runt trettio till fyrtio år och under de aktiva vuxenåren från tolvårsåldern och framåt var man tvungen att ingå i en klan för att över huvud taget överleva. Storfamiljen, eller den utvidgade hushållsgemenskapen, som inte bara var biologiskt betingad, fortsatte i stort sett fram till första världskriget och har sedan avtagit i omfattning i den rika delen av världen.

På gott och på ont lever de stora hushållsgemenskaperna kvar på de flesta håll i världen även om de kan se väldigt olika ut. Vi behöver ständigt påminna oss om att den största delen av världens befolkning är fattig, mycket fattig, och att överlevnaden bygger på ett komplicerat beroendeförhållande på lokal nivå. Detta beroende skapar mycket lidande, främst för kvinnorna och därmed för barnen, men vi har också mycket lidande i våra starka samhällen där individen ofta står mycket ensam. Eftersom den katolska kyrkan har världsvid spridning och 1,2 miljarder medlemmar ser även den ”katolska” verkligheten ut på det här sättet när det gäller familjebildningar eller hushållsgemenskaper. Det är det här som är utgångspunkten för det som påven Franciskus satte igång med familjesynoden.

I mitten av hösten 2013 skickade Vatikanen ut en enkät till samtliga biskopskonferenser. Tanken var att samla in underlag för ett arbetsdokument inför den extraordinära biskopssynoden året därpå. Några instruktioner för *hur* biskopskonferenserna skulle handskas med enkäten bifogades inte, inte heller vilka som skulle bilda själva svarsunderlaget.

Biskopskonferensen i England och Wales var snabb med att lägga ut enkäten på sin hemsida och erbjöd hela lekfolket att svara på frågorna och skicka svaren till

sina respektive stift. Jag tror inte att biskoparna i England och Wales förstod vilken enorm tjänst de därmed gjorde världens alla katoliker. De startade en demokratiprocess av sällan skådat slag i katolska kyrkan. För första gången i katolska kyrkans historia skulle *sensus fidelium*, de troendes samförstånd, få komma fram i frågor som berörde familjen. Kollegialiteten skulle för första gången bli förverkligad. Många konferenser följde efter, andra begränsade deltagandet till vissa grupper. Eftersom Rom missat att ge några som helst riktlinjer blev enkätförfarandet något förvirrat och svaren totalt sett är förstås inte vetenskapligt grundade. Det var således inte den bäst organiserade enkäten genom tiderna, men det var den första någonsin i katolska kyrkan som hade en världsvid täckning. I framtiden kan ett sådant här förfarande bara bli bättre! Svaren som skulle spegla vanliga människors syn på alla typer av samlevnadsfrågor skickades så småningom in från biskopskonferenserna till synodsekretariatet i Rom.

I vårt stift, som del av den Nordiska Biskopskonferensen, blev svarsprocessen milt talat förvirrad. Än idag vet jag inte hur många som egentligen fick tillfälle att svara. Alla katoliker hade faktiskt rätt att få komma till tals. *Justitia et Pax*, Kommissionen för Rättvisa och Fred, som jag själv företräder, lade ut enkäten i sin engelska version på *Justitia et Pax* hemsida och erbjöd alla som ville möjlighet att svara. Vi hade inga resurser att göra en översättning till svenska. Vi fick in ett tiotal svar och sammanställde dessa i en skrivelse som vi hade förmånen att kunna skicka direkt till synodsekretariatet genom det påvliga rådet för *Justitia et Pax*. Vi fick en mycket positiv reaktion på detta trots att vi långt ifrån var konforma till katolsk officiell lära i sakfrågorna. För övrigt, tror jag att stiftets pastoralråd liksom Utskottet för Äktenskap och Familj fick del av en förkortad enkät på svenska. Hur deras eventuella svar har behandlats av stiftet har jag ingen aning om, än mindre hur svaret från Nordiska Biskopskonferensen såg ut. Det ska sägas att man i Norge hade två möjligheter att svara, dels via OVEK, Også vi er kirken, liksom direkt via stiftet.

Så uppstod frågan om biskopskonferensernas svar skulle få offentliggöras. Nu blev det fart på synodsekretariatet som snabbt förbjöd konferenserna att göra sina svar offentliga. Fyra biskopskonferenser valde att bryta förbudet, däribland Tyskland. Rent objektivt kan man hävda att en så dåligt genomförd enkät motiverade att svaren skulle hållas utanför offentligheten. Samtidigt är det svårt att stoppa en sådan här process på mitten utan att det väcker ett berättigat misstroende mot både biskoparna och synodsekretariatet.

Sett i backspegeln kan vi kanske vara glada att inte mer krut spilldes på enkäten. Frågorna var inte särskilt lätta att besvara och ställda utifrån ett väst- och nordperspektiv, för att inte säga utifrån ett helt romerskt perspektiv, det vill säga utifrån idealbilden av kärnfamiljen. Problemfokus låg på fränskilda och omgifta

och deras tillträde till kommunionen, liksom på samboskap och partnerskap mellan homosexuella. Utgångspunkten var ett naturrättsligt perspektiv men helt i katolsk tolkning. I ett världsperspektiv handlar familjeproblem snarare om månggifte, tvångsäktenskap, HIV-AIDS, kvinnlig könsstympning, våld i nära relationer, bristande tillgång till reproduktiv hälsa vilket innefattar mödravård, flyktingsituationen på grund av krig och misär. Allt detta kan ofta sammanfattas med att kvinnor fortfarande anses underordnade män. Trots att detta framkom tydligt i svaren visar Vatikanen varken någon vilja att på ett seriöst sätt ta sig an kvinnors erfarenheter eller låta kvinnor få utgöra samma antal som män vid en synod som denna. Påven Franciskus fortsätter att envisas med att kyrkan behöver en teologi om kvinnan, medan teologer världen över förkastar en sådan ansats och istället önskar en fördjupad och förnyad teologisk antropologi.

Ett första arbetsdokument, det så kallade *instrumentum laboris*, togs fram av synodsekretariatet under försommaren 2014 och delgavs hela kyrkan före själva synodsamlingen. Enkätens starka fokus på naturrätten som ett underlag för katolsk familjeuppfattning reviderades redan i detta arbetsdokument för att sedan så gott som helt försvinna under själva synoden. I § 21 i arbetsdokumentet uttryckte synodsekretariatet att biskopskonferenserna helt enkelt inte längre resonerade utifrån naturrätten. Man konstaterade lakoniskt att ”I en överväldigande majoritet av svaren och kommentarerna framstår naturrätten som begrepp i olika kulturella sammanhang som mycket problematiskt, om inte rent ut sagt obegripligt. Begreppet förstås på en rad olika sätt, eller förstås över huvud taget inte alls.” I § 22 sägs att i många delar av världen betraktas naturrätten som ett föråldrat arv. Naturvetenskaperna ifrågasätter också begreppets vetenskapliga grund.

Så startade då första delen av synoden, den så kallade extraordinära delen. Och visst försökte Franciskus återge biskopssynoden den form för kollegialt styre av kyrkan som han ofta påpekat är nödvändigt, men han är ibland också de förlorade tillfällenas man. Här satt tjugofem ledare inom kurian, de som egentligen bör fungera som tjänstemän och ge service åt stiftet, inte uppträda som policy-makers. 114 biskopskonferenser representerades av sina ordföranden eller vice-ordföranden och samtliga östliga katolska kyrkors ledare. De manliga ordnarna fick välja tre representanter. Därtill hade påven själv utsett 26 personer bland vilka vi återfann kardinalerna Walter Kasper, Angelo Scola och Godfried Daneels och ärkebiskopen Victor Manuel Fernandez som är ordförande för det påvliga katolska universitetet i Argentina och som var teologisk rådgivare till Bergoglio när han ledde den latinamerikanska biskopskonferensens samling i Aparecida i Brasilien 2007. Bland påvens egna delegater återfanns också chefredaktören för *La Civiltà Cattolica*, jesuiten Antonio Spadaro, som gjorde den stora intervjun med Franciskus 2013. Sexton teologiska experter var utsedda, varav tio var präster, men här fanns också ett gift par.

Bland de så kallade *auditores*, 38 stycken, deltog fjorton gifta par. De var alla på olika sätt engagerade i katolska kyrkans policyprogram för naturlig familjeplanering eller förespråkare för Johannes Paulus II:s så kallade ”kroppens teologi”. Man kan knappast säga att de var representativa för den erfarenhet av familjeliv som majoriteten katoliker världen över har. Totalt deltog 28 kvinnor. Men det var endast 192 synodfäder av de sammanlagt 253 deltagarna som hade rösträtt, och de var förstås alla män ...

Trots denna lite lätt ironiska sammansättning av deltagare i en synod som handlade om familjeliv blev den ändå en uppvisning i hur verklig kollegialitet kan fungera. Under första veckan skulle man lyssna på varandra, det vill säga på de pastorala erfarenheter som talarna framförde från världens alla hörn. Och den som lyssnade mest var påven själv. Meningen var förstås att påven därmed i alla fall rent teoretiskt kunde få veta hur familjebildningarna i världens olika kulturer de facto såg ut och vilka pastorala utmaningar stiftet står inför. I sitt inledningstal till synoden uppmanade påven alla att tala fritt och ärligt. ”Ett allmänt och grundläggande villkor är detta: tala ärligt. Ingen får säga: ’Jag kan inte säga så här, för då kommer de att tycka så här eller så här om mig ...’. Det är nödvändigt att fritt säga allt det som man känner. Efter det senaste konsistoriet (i februari 2014) då vi samtalade om familjen skrev en kardinal följande till mig: det är en skam att flera kardinaler inte hade mod att säga vissa saker på grund av respekt för påven, kanske för att de trodde att påven tyckte något annat. Det här är inte bra, det här är inte tecken på ”synodalitet”, eftersom det är nödvändigt att säga allt det som man i Herren känner att man behöver säga: utan artigt hänsynstagande, utan att tveka. Men på samma gång måste var och en lyssna ödmjukt och med ett öppet hjärta välkomna det som medbröderna säger. ”Synodaliteten” utövas med dessa två förhållningssätt. Av den anledningen, ber jag er att använda dessa två förhållningssätt som bröder i Herren: tala öppet och ärligt och lyssna ödmjukt. Och gör detta lugnt och fridfullt så att synoden kan utvecklas *cum Petro et sub Petro*, och påvens närvaro utgör en garanti för alla och ett skydd för tron.”

Så lyssnade man sig då igenom 280 tal och man var framme vid interimrapporten den så kallade *Relatio ante disceptationem* (”rapport före beslut”). Vi förstod snabbt att diskussionens vågor gått höga och att det dels fanns ett litet, men dock hårt, reaktionärt motstånd mot det rop på barmhärtighet och dogmutveckling som flera biskopar framfört. Rapporten var mycket pastoralt hållen och tecknade väl det problemkomplex som familjebildningar verkligen utgör i världen idag. Här finns ett avsnitt om sanning och barmhärtighet där barmhärtigheten helt klart tar överhanden och där man

erkänner att människor är i stort behov av just en öppen famn och förlåtelse. Här finns också ett avsnitt om samboskap och borgerliga äktenskap som är väl värt att citera. ”När dessa förhållanden framträder som stabila och med ett offentligt erkänt juridiskt band, karaktäriseras de av djup kärlek, visar på ett ansvarsfullt föräldraskap och en förmåga att utstå prövningar och de kan betraktas som ett utsäde som bör få näring på vägen mot ett sakramentalt äktenskap. Emellertid, väljer ofta par att bo tillsammans utan att tänka på möjligheten av ett framtida äktenskap, ja, utan avsikt att över huvud taget gifta sig. Kyrkan får inte misslyckas med att se en möjlighet att komma nära människor för att få dem till ett medvetet, sant och rätt beslut när det gäller deras relationer, även i situationer som i förstone är långt ifrån tillfredställande i förhållande till Evangeliet. Det finns inte någon mänsklig situation som inte utgör ett tillfälle för kyrkan att hitta ett lämpligt språk för att hjälpa människor att förstå värdet av ett äktenskap och familjeliv enligt Evangeliet.”

Det var i det här sammanhanget som begreppet ”gradualism” eller ”gradualitet” kom fram. Man jämförde med det ”utsäde” eller de ”frön” av sanning som finns i andra kristna kyrkor eller i andra religiösa traditioner och utgör en väg att vandra mot eller successivt upptäcka den gemenskap som innehar fullheten av kristen tro, det vill säga katolska kyrkan. Nu haltar jämförelsen eftersom de människor som det handlar om i samboskap eller borgerliga äktenskap redan är medlemmar i katolska kyrkan ... Det som också låg i begreppet var att man skulle ta små steg av utveckling inom moralteologin, ett slags dogmutveckling i slow motion. Det här är ett tveksamt resonemang i dagens läge. Malala Yousafzai skulle inte ha fått Nobels fredspris om hon bara tagit små steg, ibland krävs en hängiven modig insats.

Frågan om frånskilda och omgifna behandlades också i interimrapporten. Man konstaterade också att det inte alltid sker något omgifte idag utan att de frånskilda går in i samboförhållanden, åtminstone i vissa delar av världen. Hur man agerar beror mycket på den lokala civila lagstiftningen. Även om mycket i texten hade juridisk karaktär så betonades att alla ska bemötas med barmhärtighet och få den pastorala omsorg som de har rätt till. Den här frågan har också hänskjutits till ett mer omfattande studium, dels av juridisk art, inte minst frågan om att ogiltigförklara ett äktenskap, dels av pastoral art genom att studera den ortodoxa praxis som finns till ett andra och även ett tredje äktenskap.

Det finns anledning att göra en liten utveckling här, inte minst när det gäller tillträdet till sakramenten. Först och främst innebär äktenskapslöftet ett löfte om trohet till en annan människa. Det här löftet, som parterna ger varandra, inför Gud, kan inte upphävas. Men om avsikten inte varit trohet till den andre och om äktenskapet inte fullbordats i den sexuella akten, att paret blivit ett, kan

äktenskapet ogiltigförklaras, annulleras. När det gäller ordensfolkets löften så kan de lösas samtidigt som de har föregåtts av en lång förberedelse på mellan fem till tio år. Men det är viktigt att se skillnaden, en ordensmänniska blir inte ”ett” med sin ordensgemenskap även om tillhörigheten kan vara mycket stark.

Mot bakgrund av vad jag sade i början om äktenskapets förutsättningar så är det inte svårt att förstå att trohetslöftet utsätts för helt andra påfrestningar idag än för bara femtio år sedan. I de länder där både levnadsstandard och skilsmässofrekvens är hög har förutsättningarna för äktenskapet också ändrats i grunden. När barn och även barnbarn inte längre har ett direkt beroende av paret har detta fortfarande kanske upp till trettio, fyrtio år kvar att leva idag. Av dessa kan åtminstone tjugo år levas i full aktivitet, men inte sällan utan ett regelbundet yrkesarbete som andningshål beroende på när pensioneringen sker. Många klarar helt enkelt inte av denna nya typ av relation. Det är sant att det här är ett problem för den rika världen, men inte desto mindre ett problem eller i bästa fall en utmaning som kyrkan inte riktigt hunnit ikapp.

Men hur är det nu med möjligheten att ta emot sakramenten? Grundregeln är att alla döpta kan motta sakramenten, och det är inte prästen som avgör eller bestämmer. Prästen kan vägleda, men inget annat. Här råder det personliga samvetets överhöghet. Om jag är medveten om att jag begått en allvarlig synd finns möjligheten att ta emot försoningens sakrament. Prästen ska ge avlösning om personen ber om det, ytterst få undantag finns. När jag själv för en tid sedan ställdes inför en person som inte fått avlösning och gick vidare med frågan fick jag svar av en person i hierarkin att prästen inte har gjort sitt jobb om en person inte blir löst från sin synd. Mitt problem var bara att jag inte kunde göra mycket åt saken, bara försöka hänvisa personen till en vettig präst. En person kan bara nekas kommunion om vederbörande är ordentligt berusad eller är en offentlig syndare och jag kan garantera att det nästan enbart handlar om präster och att de är mycket få i världen!

Däremot bör man inte ta emot kommunionen om man riskerar att skapa skandal med sitt beteende, det vill säga inleda en annan människa i synd, eller om man begått synder som ”skriar till himlen”, och då talar vi om folkmord, grova ekonomiska brott, osv. Men vad skapar skandal idag? Kan omgifte skapa skandal? Ja, ett brutet löfte till en annan människa kan skapa fruktansvärda sår och påverkar definitivt barnen i det första äktenskapet. Visst, finns det ”lyckade” skilsmässor och omgiften, men jag har inte bevittnat några som inte tagit lång tid. Här behövs ett slags botpraxis något som man nu är beredd att studera.

Vi kan hålla fast vid principen om äktenskapets ouplöslighet. Men enligt god pastoral handlar det alltid om att finna en lösning för individen som leder till hans / hennes frälsning. I kanoniska lagen § 1752 läser vi att ”själarnas frälsning

måste alltid var den högsta lagen inom kyrkan”. Och själarnas frälsning är inte något enbart eskatologiskt, bortom tiden, utan har även med vårt liv här och nu att göra. I Östkyrkan säger man att ”kyrkan har fullmakt att finna en pastoral lösning i varje enskild situation som den allmänna lagen inte förmår lösa. Ty människan har inte blivit till för lagens skull, utan lagen för människan; och den högsta lagen är människans frälsning.” Glappet mellan princip och praxis måste helt enkelt överbryggas idag.

Under den andra synodveckan ägde smågruppsarbete rum och här deltog lekfolksdelegaterna fullt ut. Den här veckan ledde fram till ett budskap från synoden riktat till alla världens familjer, till påvens tacktal och till slutrapporten, den så kallade *relatio synodi*. Smågruppsrapporterna fokuserade på att kyrkan bör stödja äktenskapet och familjelivet samt en önskan om en systematisk presentation av kyrkans lära på det här området. Man ville också förstärka den pastorala medvetenheten och känslan för människor i alla former av livsförhållanden i en ”art of accompanying people” och därmed öppet tala om svåra situationer och alltid söka det som är positivt och värdefullt i alla människors liv, att tolka en människas motiv till det bästa.

Även om man lyckats vidga familjebegreppet något och komplicera frågeställningen som det brukar heta så kan man konstatera att det är den lilla kärnfamiljen som kyrkan ändå oftast talar om och fortfarande lyfter fram som ett ideal. I synodbudskapet sägs lite slarvigt att civilt partnerskap, samboskap och omgifte skulle bero på misslyckanden. Det hade dock visat sig att många direkt valt borgerliga äktenskap, samboskap och homosexuella partnerskap och ändå betraktade sig som lyckliga människor och goda katoliker. Samtidigt satte synoden fokus på andra typer av familjebildningar, eller hushållsgemenskaper, som kanske inte alltid är av godo men som ändå bygger på lokala sociala förhållanden. En polygam familj kan faktiskt skydda kvinnor från prostitution, även om vi i väst kan tycka att det finns ett oacceptabelt kvinnoförtryck i den här formen för relationer. Man talade mycket om de lidanden familjer utstår i flyktingsituationer och krig. Och inte minst kastade man strålkastarljus på trafickerade kvinnor och barn.

Påvens avslutningstal till synoden är förmodligen ett av de viktigaste tal han hittills hållit under sitt pontifikat. Många vill se det som att det finns en splittring mellan konservativa och liberala grupper i kyrkan. Men så är det inte alls! Det är ett typiskt jesuitiskt tal som betonar att när vi går en väg tillsammans innebär det att vi alltid stöter på tröstlöshet liksom tröst och förtröstan, spänningar och frestelser. Vi måste ta emot allt med lugn i sinnet, övertygade om att Gud leder oss framåt. Han påpekade både de extremt skrupulösa sätt att hålla sig till lagen och bokstaven och undvika att bli överraskade av Gud – men också de som vill väl och därför gärna behandlar symtomen men inte vill se eller ta sig an själva

skadan. Franciskus säger att det är hälsosamt med de här motsättningarna och olika perspektiven, och att tystnad och konformitet skulle ha gjort honom nedstämd. ”Så här ser kyrkan ut som inte är rädd för att äta och dricka med prostituerade och skatteindrivare. Så ser kyrkan ut vars dörrar är vidöppna för att välkomna de behövande, syndarna, och inte bara de som tror att de är perfekta!” sade han bland annat. På ett annat ställe säger han att kyrkan inte bara ska välkomna de förlorade fåren, utan aktivt gå ut och söka upp dem. Och han citerar Augustinus och säger att kyrkan måste tala ömsint till de svagaste, de ”små”, till syndarna, för att ge uttryck åt Guds oändliga barmhärtighet och förmedla ord av hopp. Påven är inte bara en god jesuit utan förverkligar även Andra Vatikankonciliet ledmotiv ”enhet i mångfald”.

Slutrapporten, *relatio synodi*, röstades igenom paragraf för paragraf och enligt regelboken ska bara de paragrafer publiceras som fått kvalificerad majoritet, det vill säga 75% av rösterna. Franciskus beslöt att även de paragrafer som inte uppnått detta röstetal skulle offentliggöras liksom även röstsiffrorna för varje paragraf. Givetvis kastade sig media på de paragrafer som inte fick kvalificerad majoritet och började spekulera om varför. Detta gällde bland annat paragrafen om de homosexuella. Texten säger egentligen inte mycket mer än vad som redan står i katolska kyrkans katekes, att diskriminering av homosexuella inte får förekomma och att de homosexuella ska bemötas med respekt i kyrkan. Under debatterna hade man gått längre och i en presskonferens efter synoden sade bland annat kardinalen och ärkebiskopen i Westminster, Vincent Nichols, att han inte röstat för paragrafen om homosexuella, för att texten inte gick tillräckligt långt. Flera kan ha haft samma syn som han – och de tillhörde inte det reaktionära lägret!

Slutrapporten är ett arbetsdokument som vi ska bearbeta öppet och fritt i stiftet fram till nästa synod. Hur det kommer att ske här i stiftet vet jag inte. Justitia et Pax och / eller stiftets Jämställdhetsråd måste självklart göra sitt. Vi vet heller inte hur Nordiska biskopskonferensen kommer att vara representerad. Vi sitter således med en hel del frågetecken just nu. Rapporten är som den här typen av texter brukar vara, den innehåller både pärlor och bottennapp. Men det gör att vi också fritt kan kritisera och förbättra innehållet utan större skrupler. Ett av de mer skrattretande avsnitten är bibelteologin i paragraferna 15 och 16 där man glatt och ovetenskapligt blandar ihop de båda skapelseberättelserna och endast gör vissa nedslag i Nya Testamentet för att få underlag för sitt eget synsätt. Kanske synodfäderna borde påminna sig hur Jesus också omintetgjorde den biologiska familjen i bland annat Mark 3:31 – 35: ”Nu kom hans mor och hans bröder. De stannade utanför och skickade bud efter honom. Det satt mycket folk omkring honom, och de sade: ”Din mor och dina bröder är här utanför och söker dig.” Jesus svarade dem: ”Vem är min mor och mina bröder?” Han såg på dem

som satt runt omkring honom och sade: ”Det här är min mor och mina bröder. Den som gör Guds vilja är min bror och syster och mor.”

Själv har jag en del synpunkter inför nästa synod som jag avslutningsvis vill dela med mig. Först gäller det representativiteten på nästa synod. Vi lär inte undvika att ledarna för dikasterierna i kurian och biskopar från samtliga biskopskonferenser kommer att närvara. Däremot bör vi yrka på ett mer representativt urval av både experter och lekfolk med olika familjeerfarenheter. Under Andra Vatikankonciliet kunde varje biskop ta med sig en så kallad *peritus*, teologisk expert, efter eget val. Idag är det fullt möjligt att varje biskop kunde ta med sig en *perita*, en kvinnlig teolog efter eget val. Självklart bör det finnas med ett stort antal familjerepresentanter, men för en gångs skull kanske de inte behöver vara konforma med en *viss sorts* katolsk lära. Här borde finnas homosexuella par, frånskilda och omgifta, ensamstående mödrar och samboende unga vuxna och kanske man även kunde få med en mor- eller- farmor som tar hand om sina barnbarn där föräldrarna dött i AIDS eller Ebola. De allra flesta biskopar har konstaterat att de som ingår äktenskap nästan undantagslöst levtt i ett samboförhållande innan, så det kan ju inte vara hur svårt som helst att få tag på några representanter ...! Låt någon i en polygam familj få berätta om hur de lever och låt traffickerade kvinnor och barn vittna om det våld de utsatts för.

En synod som skulle ha en sådan sammansättning skulle bilda ett trovärdigt underlag för Franciskus när han sedan ska skriva sin apostoliska exhortation om familjebildningar och kyrkans pastorala arbete idag. Vi behöver också en teologisk antropologi som utgår ifrån att varje kvinna och varje man är skapad till en fullständig människa och därmed lägga den så kallade komplementaritetläran i papperskorgen en gång för alla. Det finns många kvinnliga teologer världen över som skulle kunna hjälpa till med det arbetet!

Sr Madeleine Fredell OP